

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ВЧИНЕННЯ БАНДИТИЗМУ ВІДПОВІДНО ДО КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Петрик Тетяна Ігорівна

здобувач вищої освіти юридичного відділення

Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола

Науковий керівник: Томчук Інна Олександрівна

канд. юрид. наук, в.о. зав. кафедри права

Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола

Україна

В статті 257 чинного Кримінального кодексу України (далі – КК України) поняття бандитизму сформульовано коротко, але, не дивлячись на це, кожна його ознака потребує детального дослідження та роз'яснення. У протилежному випадку кваліфікація даного злочину може бути помилковою і не відображатиме дійсного стану явища з усіма наслідками, які із цього випливають.

Насамперед, проблемним є визначення об'єкта бандитизму, яке полягає в тому, що розглядуване злочинне діяння є багато об'єктним, оскільки, виходячи з диспозиції статті, він посягає не лише на громадську безпеку, яка трактується, як стан забезпечення та захисту сукупності прав і свобод, що охороняються законом, а також життєво важливих інтересів людини, громадянина, суспільства й держави, на які здійснюється злочинне посягання або створюється загроза такого посягання, а може бути спрямованим проти інтересів особи, власності, економіки, правосуддя, порядку управління тощо.

Р. Л. Чорний, розглядаючи безпосередній об'єкт бандитизму, зазначає, що у трьох формах прояву цього злочину основний безпосередній об'єкт збігається. Таким, на його думку, виступають «охоронювані законом про кримінальну відповідальність суспільні відносини щодо забезпечення громадського спокою, безпеки існування підприємств, установ, організацій та

окремих осіб від насильницьких посягань такої злочинної групи, якою є банда» [1].

Проте аналізуючи злочин можна погодитися з думкою Гаврилова Ю.Г. стосовно того, хоча бандитизм є так званим багато об'єктним злочином, оскільки заподіює шкоду чи ставить під загрозу її заподіяння невизначеному колу об'єктів кримінально-правової охорони, і хоча мотиви цього злочину на кваліфікацію не впливають – більша частина нападів, чинених бандами, носить все ж таки корисливий характер, тобто злочин спрямовано на відносини власності[2].

Об'єктивна сторона бандитизму – це не лише вчинення однієї чи кількох альтернативних дій, вказаних в диспозиції статті 257 КК України, це – комплексний процес суспільно небезпечного і протиправного посягання на громадську безпеку як на стан забезпечення та захисту сукупності прав і свобод, що охороняються законом, а також життєво важливих інтересів людини, громадянина, суспільства й держави, на які здійснюється злочинне посягання або створюється загроза такого посягання. Щодо форм вчинення бандитизму, слід зазначити, що до них належить: 1) організація озброєної банди – будь-які дії, що полягають у формуванні стійкої озброєної групи з метою вчинення нападів на підприємства, установи, організації або громадян: вербування, навчання учасників, створення умов для функціонування банди, забезпечення її зброєю, приміщеннями, транспортом, визначення загальних планів нападів, розподіл ролей між учасниками банди тощо; 2) участь у банді – перебування в складі банди в якості її учасника, що не обов'язково передбачає участь у нападах, чинених бандою. Функції такої особи можуть полягати у виконанні різноманітних дій на користь банди, окремих доручень, виконанні чи плануванні окремих злочинів, що забезпечують ефективніше функціонування цієї озброєної злочинної групи; 3) участь у нападі, вчинюваному бандою, – безпосередня участь в нападах банди як виконавця. Слід згадати, зазначити, що бандитизм відноситься до злочинів з усіченим складом, тобто для настання кримінальної відповідальності за цей злочин не потребується

встановлення суспільно небезпечних наслідків. Вважаємо, що перша форма має вищий ступінь суспільної небезпеки порівняно з двома іншими, проте законодавець не відмежовує їх. Покарання відповідно за організацію чи керівництво бандою повинно бути більш суворим. На сьогоднішній день організація озброєної банди з метою нападу на підприємства, установи, організації чи на окремих осіб, а також участь у такій банді або у вчинюваному нею нападі караються однаково позбавленням волі на строк від п'яти до п'ятнадцяти років з конфіскацією майна. Значно вища міра покарання за вчинення бандитизму простежується за законодавством більшості країн пострадянського простору. Крім того, покарання організаторів і учасників банди є також різним.

Таким чином, відповідно до статті 217 Кримінального кодексу Азербайджанської Республіки бандитизм визначається як стійка озброєна група з метою нападу на організації чи громадян. За організацію банди та керівництво нею відповідальність передбачена за ч.1 ст. 217 у виді позбавлення волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років, а відповідно за участь у ній чи у вчинюваних нею нападах – від семи до дванадцяти років[3].

За статтею 224 Кримінального кодексу Грузії за організацію озброєної банди (ч. 1) передбачене покарання від дванадцяти до двадцяти років позбавлення волі, тоді як за участь в ній чи у вчинюваних нею нападах, – покарання у виді позбавлення волі від восьми до дванадцяти років[4].

Більш суворе покарання за вчинення бандитизму, ніж у вітчизняному КК бачимо і в Кримінальному кодексі Республіки Молдова, зокрема в статті 283, – позбавлення волі на строк від семи до п'ятнадцяти років[5].

З суб'єктивної сторони даний злочин характеризується наявністю в кожного члена банди або учасника злочинів (злочину), які ця банда вчинює, вини у формі прямого умислу та наявністю спеціальної мети діяльності цієї злочинної групи – вчинення нападів на підприємства, установи, організації або на окремих осіб. Прямий умисел при бандитизмі передбачає усвідомлення особою суспільно небезпечного характеру вчинюваного нею діяння й бажання

його вчинити, а також суспільної небезпеки злочинного угруповання, учасником якого вона є або приймає участь у злочинах, чинених такою бандою[6].

Висновки. Підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити, що бандитизм являє собою злочин, у результаті якого заподіюється реальна шкода чи створюється загроза спричинення шкоди не лише громадській безпеці, але і життю і здоров'ю особи, її недоторканності, власності особи, на яку вчинюється напад. Зважаючи на це, вважаємо покарання на сьогоднішній день не є достатнім за вчинення таких злочинних дій. Саме тому, врахувавши досвід зарубіжних країн, пропонуємо наступну редакцію статті 257 КК України:

Стаття 257. Бандитизм

1. Організація стійкої озброєної групи (банди) з метою нападу на підприємства, установи, організації чи керівництво нею - караються позбавленням волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років з конфіскацією майна.

2. Участь у такій банді або у вчинюваному нею нападі - караються позбавленням волі на строк від восьми до дванадцяти років з конфіскацією майна.

Список використаних джерел:

1. Чорний, Р. Л. (2007). *Бандитизм за кримінальним правом України*. Київ : ДП «Друкарня МВС України».

2. Гаврилов, Ю.Г. (2017) *Бандитизм: кримінально-правова характеристика та проблеми кваліфікації* (автореф. дис. ... кандидата юрид. наук). Класичний приватний університет. Запоріжжя, Україна. Вилучено з

http://virtuni.education.zp.ua/info_cpu/sites/default/files/%20%D0%93%D0%B0%D0%B2%D1%80%D0%B8%D0%BB%D0%BE%D0%B2%2002.10.pdf

3. Уголовный кодекс Азербайджанской Республики. № 787-IQ. (1999).

Вилучено з https://online.zakon.kz/document/?doc_id=30420353

4. Уголовный кодекс Грузии. № 2287.(1999). Вилучено з
<https://matsne.gov.ge/ru/document/view/16426?publication=212>

5. Уголовный кодекс Республики Молдова. № 985-XV. (2002).

Вилучено з https://online.zakon.kz/document/?doc_id=30394923